

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1 31 מאי 2020

לפני:

כב' השופט כאמל אבו קאעוד – סגן נשיא

נציג ציבור (עובדים) מר יעקב מלול

נציג ציבור (מעסיקים) יוסף בנבנישתי

שמעון הכסטר

התובע
(המשיב)

ע"י ב"כ: עו"ד אופיר טל

-

1. נציבות שרות המדינה
2. משרד האוצר - הממונה על הגמלאות

הנתבעים
(המבקשים)

ע"י פרקליטות מחוז ירושלים - אזרחי

פסק דין

2

3 לפנינו בקשת הנתבעים לסילוק התביעה על הסף מחמת התיישנות, שיהוי ניכר, ואי
4 נקיטה בהליך מתאים בהתאם לתקנה 45(א)(3) לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין)
5 תשנ"ב-1991.

6

7

רקע עובדתי

8 1. התובע הועסק באגף החשב הכללי במשרד האוצר במשך 42 שנה, תחת שני חוזי
9 התקשרות:

10 - בתקופה שבין השנים 1970 ועד 1990 כעובד קבוע על-פי כתב מינוי.

11 - החל משנת 1990 ועד סיום עבודתו של התובע בשנת 2012 - תחת חוזה אישי¹

12 (להלן: "חוזה הבכירים").

13

¹ נספח 1 לכתב התביעה.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

2. החוזה האישי בין התובע לממשלת ישראל נחתם ביום 26.3.1991. במסגרת החוזה
בוטל כתב המינוי של התובע. בהתאם לסעיף 4 לחוזה הבכירים, תוקף החוזה נקבע
ל-4 שנים החל מיום 1.4.1990 ועד ליום 31.3.1994 ונקבע כי יוארך מאליו **"בתום
תקופה זו לתקופה נוספת של 4 שנים, אלא אם כן הודיע אחד הצדדים על אי רצונו
בהארכה, שלושה חודשים לפני תום התקופה"**. בהתאם לסעיף 4 לחוזה הבכירים
נקבע כי **"רשאי נציב שירות המדינה או מי שהוסמך על ידיו לעניין סעיף זה
להפסיק את שירותו של העובד בכל עת על ידי מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה
חודשים מראש או על ידי תשלום משכורת של שלושה חודשים, לפי בחירת
הנציב"**.
3. חוזה הבכירים הוארך בהתאם להוראות סעיף 4 הנ"ל עד ליום 31.3.2010 או אז
הוארך ההסכם לטענת הנתבעים עד להגיעו של התובע לגיל הפרישה (67 שנים) ביום
31.7.2012 בלבד, כמפורט בהודעת נציב שירות המדינה מיום 25.9.2010². לטענת
התובע, ההודעה על הארכת חוזה הבכירים עד למועד הגיעו לגיל הפרישה לא נמסרה
לו מעולם, חוק הגמלאות אינו חל עליו, ועל כן היה עליו להמשיך בעבודתו עד ליום
31.3.2014.
4. ביום 4.7.2012, נשלח לתובע מכתב מאת גב' רבקה כלב, מנהלת אגף א' משאבי
אנוש בנציבות שירות המדינה, לפיו מועד הפרישה שלו נקבע ליום 31.7.2012 (לטענת
הנתבעים, כאמור לעיל, נשלחה לתובע הודעה לפיה מועד פרישתו נקבע ליום
31.7.2012 עוד קודם לכן, אולם התובע מכחיש זאת). במסגרת המכתב, צוין כי
התובע נדרש לחתום על מסמכי הפרישה ביום 1.12.2011 בפני גב' שרה פנקס,
הממונה על פרישת עובדים במשרד האוצר, אולם לא כל המסמכים עליהם היה
אמור לחתום – נחתמו על ידו. עוד צוין במכתב, כי התובע ניתק קשר עם גורמים
רלוונטיים בעניין פרישתו וכי לא ניתן להשיגו, אך אין בכך כדי לעכב את מועד
פרישתו³.
5. בהמשך למכתב הנ"ל התקיימה חלופת מכתבים בין התובע לבין אגף משאבי אנוש
בנציבות שירות המדינה, אשר במרכזה טענת התובע כי בהתאם לחוזה עבודתו אין
להוציאו לגמלאות בהגיעו לגיל פרישה, אלא יש להותירו בתפקידו עד סיום חוזה
עבודתו, אשר לשיטתו, כאמור, עתיד היה להסתיים במרץ 2014. בהמשך לכך,

² נספח 3 לכתב התביעה.

³ נספח 4 לכתב התביעה.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

ומשלא נחה דעתו של התובע מהתשובות שקיבל, הוסיף להגיע לעבודתו אף לאחר
יום 31.7.2012.

6. נוכח התנהלותו של התובע, נערכה ביום 5.8.2012 ישיבה בעניינו, בנוכחותו
ובנוכחות גורמים בכירים במשרד האוצר. ממסמך סיכום הישיבה עולה כי באותו
מועד הובהר לתובע כי הוא מחויב בפרישה לגמלאות וכי המשך הגעתו לעבודה יהיה
בבחינת הסגת גבול⁴. ואכן, החל מאותו מועד הפסיק התובע להגיע לעבודתו.

7. ביום 10.12.2012 נשלח אל התובע אישור גמלאות מנציבות שירות המדינה ומשרד
האוצר, על-פיו אושרה זכאותו לגמלה מחודש אוגוסט 2012 ונקבע שיעור גמלתו
(להלן: "אישור הגמלאות"). כן צוין במסגרת אישור הגמלאות, כי על החלטה זו
ניתן לערער לבית-הדין האזורי לעבודה תוך 60 יום ממועד קבלת ההודעה⁵.

עיקרי התביעה

8. עיקר טענותיו של התובע הן כי הוא פוטר מעבודתו בשירות המדינה בניגוד לקבוע
בחוקה ההעסקה שלו, וטרם המועד, זאת תוך שהמדינה נקטה כנגדו התנהלות
מבישה ומבזה.

9. לטענת התובע, חוזה הבכירים קובע כי הוא יתחדש מאליו כל 4 שנים לתקופה של 4
שנים נוספות אלא אם כן הודיע צד למשנהו לפחות 3 חודשים מראש על אי רצונו
להאריך את החוזה בתום התקופה. מכוחה של הוראה זו הוארך חוזה הבכירים 5
פעמים ובפעם האחרונה הוא הוארך ביום 1.4.2010 לתקופה של ארבע שנים
שהסתיימה ביום 31.3.2014. זאת מבלי שהתובע או הנתבעים חתמו על מסמך
הארכה, אלא על-פי הוראות החוזה האמורות.

לטענת התובע, הוא פוטר בניגוד להוראות חוזה הבכירים הנ"ל, במהלך התקופה
הקצובה של החוזה, שלא כדין וללא שימוע, ביום 5.8.2012, זאת בטענה שהגיע לגיל
פרישה בחודש יולי 2012, ועל אף שחוק הגמלאות לא חל עליו.

10. נוסף לכך, טען התובע, כי עם קבלת אישור הגמלאות בחודש 12/2012 גילה כי
הנתבעים פגעו בו בשיעור הפנסיה שהיה זכאי לה. התובע פנה לנתבעים משך זמן
ממושך עד שדחו אותו, לטענתו, ללא כל הצדקה.

⁴ נספח 7 לכתיב התביעה.

⁵ נספח 10 לכתיב התביעה.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

11. על רקע כל אלה, עתר התובע לסעדים כדקלמן:
- 1
2 - השלמת שכר ותשלומים נלווים לתקופה שמיום הפסקת עבודת התובע ועד יום
3 31.3.2014, אז, לשיטת התובע, חל מועד הפסקת העבודה בהתאם לחוזה
4 עבודתו, אשר הופר; או לחילופין – השלמת שכר כאמור לתקופה שתחילתה
5 ביום סיום עבודתו ועד 3 חודשים לאחר קבלת אישור הגמלאות על-ידו, ובסך
6 הכל השלמת שכר לתקופה בת 8 חודשים (בניכוי הסכומים שקיבל בתקופה זו
7 כגמלה); או לחילופין - פיצוי בגין הפסד הכנסה שנגרם לו נוכח התנהלות
8 הנתבעים;
9 - סעד הצהרתי לעניין שיעור גמלתו הפנסיונית של התובע;
10 - פיצוי בגין עגמת הנפש שנגרמה לתובע נוכח נסיבות סיום העסקתו; וכן נוכח
11 התנהלות הנתבעים בטיפול בפניותיו החוזרות לעניין שיעור גמלתו הפנסיונית.
12 התובע כימת את תביעתו בגין כלל רכיבי התביעה בסך כולל של 1,603,692 ₪.
12. תביעתו של התובע הוגשה לבית-הדין ביום 3.10.2019.
- 13
14 **הבקשה לסילוק על הסף**
15 **טענות המבקשים (הנתבעים)**
13. לטענת הנתבעים, דין תביעתו של המבקש, על כלל הסעדים המבוקשים במסגרתה,
14 הוא סילוק על הסף.
14. אשר לתביעה הנוגעת להפרת חוזה הבכירים ולפיצוי כספי בשל כך – נטען כי דינה
15 להידחות נוכח התיישנותה. לטענת הנתבעים, התובע ידע, לכל הפחות, כבר ביום
16 4.7.2012 כי חוזה הבכירים עתיד להסתיים עם הגיעו לגיל פרישה ביום 31.7.2012,
17 התובע חדל להגיע לעבודתו ביום 5.8.2012, ואילו תביעתו הוגשה לבית-הדין ביום
18 3.10.2019. קרי – למעלה מ-7 שנים מיום היווצרות עילת תביעתו. לטענת המדינה
19 אין כל הצדקה להגשת התביעה לאחר שהתיישנה ובשיהוי משמעותי זה. עוד נטען,
20 כי התנהלות התובע גרמה למדינה לנזק ראייתי משמעותי.
15. אשר לתביעה שעניינה שיעור גמלתו הפנסיונית של התובע – נטען כי דינה סילוק על
21 הסף משהתובע לא פעל להגיש ערעור על החלטת הממונה על הגמלאות בתוך 60
22 ימים כפי שמתחייב מסעיף 43 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-
23

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1 1970 (להלן: "חוק הגמלאות") ומתקנה 1 לתקנות שירות המדינה (גמלאות) (המועד
2 להגשת ערעור), התש"ל-1970 (להלן: "תקנות הגמלאות")⁶.

3 בעניין זה טענו הנתבעים, כדלקמן:

4 א. חוק הגמלאות חל בעניינו של התובע;

5 ב. יש למנות את המועד להגשת הערעור מהמועד בו הומצאה לתובע החלטת נציב
6 שירות המדינה מיום 10.12.2012, או לכל המאוחר ממועד קבלת המשכורת
7 הקובעת שהוצגה בתלוש גמלת חודש דצמבר 2012.

8 טענות המשיב (התובע)

9 16. אשר לטענת הנתבעים בנוגע להתיישנות התביעה להפרת חוזה הבכירים טען התובע,
10 כי יש למנות את המועד להגשת התובענה מחודש דצמבר 2012, המועד בו קיבל
11 התובע את ההחלטה בעניין גמלתו הפנסיונית. לפיכך, נטען, כי תביעתו אשר הוגשה
12 בחודש אוקטובר 2019 לא התיישנה.

13 למעשה, התובע מבקש כי נכיר במועד הוצאת אישור זה כמועד התגבשות עילת
14 תביעתו לעניין השלמת שכר והפרשות פנסיוניות, או לחילופין לפיצוי בגין הפסד
15 כספי, וכן לפיצוי בגין עגמת הנפש שנגרמה לו, עקב נסיבות סיום העסקתו.

16 17. אשר לתביעה לעניין שיעור גמלתו הפנסיונית של התובע נטען, כי חוק הגמלאות אינו
17 חל בעניינו ובכלל זה סעיף 43 לחוק הגמלאות. לפיכך, הדרך להשיג על שיעור קצבתו
18 היא בתביעה לבית-הדין לעבודה, אשר הוגשה במועד. עוד הוסיף התובע, כי התביעה
19 לעניין הפרשי גמלה היא מתחדשת מיד חודש בחודשו ועל כן לא חלה עליה
20 התיישנות.

21 דיון והכרעה

22 18. נקדים ונאמר, כי לאחר שבחנו את המקרה שלפנינו מצאנו כי יש לקבל את בקשת
23 המדינה לסילוק התביעה על הסף, זאת ביחס לתביעת התובע אשר להפרת חוזה
24 הבכירים וביחס לתביעתו לעניין שיעור גמלתו הפנסיונית.

⁶ יצוין כי תקנות אלה בוטלו בתקנות שירות המדינה (גמלאות) (המועד להגשת ערעור), תשע"ו-2016, וכעת המועד להגשת ערעור על החלטה או החלטת ביניים של הממונה או של נציב שירות המדינה הוא 12 חודשים מהיום שבו הגיעה ההחלטה לידיעת המערער.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

להלן נפרט הכרעתנו :

התביעה להפרת חוזה הבכירים

19. כידוע, כלל הוא בכל ערכאות השיפוט כי הכרעה בהליך לגופו של עניין היא דרך המלך, כאשר סעד של דחייה על הסף הנו סעד שיש לנקוט לגביו משנה זהירות. כך הם הדברים אף בכל הנוגע לדיון בטענה לדחיית תביעה על הסף מחמת התיישנות. אולם, אין במגמה האמורה כדי לאיין כל טענה לדחיית תובענה על הסף ובמקרים בהם ישוכנע בית-המשפט או בית-הדין כי אכן חלה התיישנות – לא יימנע מדחיית התובענה.

על בית-המשפט להכריע בסוגיה תוך עריכת איזון בין זכות התובע לגישה לערכאות, כזכות בעלת אופי חוקתי, לבין התכלית והטעמים שבבסיס מוסד ההתיישנות, ובכללם: הנזק הראייתי שנגרם לנתבע בחלוף השנים; ההנחה כי תובע אשר "ישן על זכויותיו" ונמנע מהגשת תביעה במשך תקופה ארוכה ויתר או מחל על זכותו; אינטרס הנתבע בוודאות בדבר חובותיו, כך שיתאפשר לו לכלכל את צעדיו מבלי להידרש להקצות ממשאביו "רזרבה כספית" שמא יתבע בגין שנים עברו; וכן הצורך החברתי לברר תביעות תוך זמן סביר, כך שהמערכת השיפוטית תקדיש זמנה ומשאביה לעניינים שבהווה. מטרות אלה של דיני ההתיישנות רלוונטיות אף למקרים בהם המדינה היא צד להליך⁷.

20. המסגרת הנורמטיבית המתווה את עקרונות ההתיישנות הכללית מעוגנת בחוק ההתיישנות התשי"ח-1958 (להלן: "חוק ההתיישנות" או "החוק").

21. סעיף 2 לחוק קובע את עקרון ההתיישנות הדיונית.

22. סעיף 5 לחוק קובע, כי תקופת ההתיישנות של תביעה שאינה במקרקעין היא 7 שנים.

23. סעיף 6 לחוק, קובע כי תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התביעה.

⁷ ע"ע 592/09 שושנה רנרט נ' צים שירותי ספנות משולבים בע"מ (4.5.2011); רע"א 901/07 מדינת ישראל נ' עדנה גיא ליפל ואח' (19.9.2010), בפסקאות 28-30 לפסק הדין; בג"ץ 853/10 חברת שדמות הדרום נ' פרקליט מחוז דרום (27.7.2010); ע"ע 1406/02 עיריית גבעתיים נ' ברקוביץ ואח' (4.10.2006); ע"א 5964/03 עיזבון המנוח אדוארד ארידור ז"ל נ' עיריית פתח-תקוה (16.2.2006).

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

24. המונח "עילת תביעה" הוא מונח הנזכר בהקשרים שונים, ופרשנותו אינה אחידה, אלא תלויה בהקשר הדברים הנדון. בפסיקת בית-המשפט העליון בעניין **אפריזר**⁸ נפסק, כי לצורך התיישנות, עילת התביעה היא מכלול העובדות המהותיות המולידות את הזכות לסעד המבוקש על ידי התובע.

לעניין זה עוד הודגש כדלקמן:

"בפסיקת בית משפט זה הובהר כי בגדר "העובדות המהותיות" שהתגבשותן נדרשת לצורך תחילת מרוץ ההתיישנות נכללים כלל המרכיבים הנדרשים כדי לגבש עילת תביעה בדין המהותי וכן נתונים עובדתיים נוספים אשר מהווים תנאי מוקדם לעצם זכאותו של התובע לפנות לערכאות... ודוק, לא די בקיומם של המרכיבים החיוניים המגבשים את עילת התביעה על פי הדין המהותי, אלא נדרש גם קיומם של נתונים נוספים המהווים תנאי מוקדם ליכולתו הממשית של התובע לפנות לערכאה משפטית ולממש בפועל את הזכות הנתונה בידו..

בעניין זה נהוג להבחין בין מועד היווצרותה של הזכות המושגית לבין מועד היוולדותה של זכות התביעה הקונקרטית, שרק מעת התגבשותה של זו האחרונה מתחיל מניין ההתיישנות... כפי שעמד על כך השופט יצחק עמית, בהקשר החוזי:

למונח "זכות" בהקשרנו יש שני פנים: הפן האחד נסב על עצם קיומה של מערכת יחסים חוזית בין הצדדים, המקנה לכל צד זכות חוזית-מושגית לכך שהצד השני לא יפר את התחייבויותיו. הפן השני בא לעולם מקום בו הופרה הזכות המושגית, או-אז מתגבשת הזכות הקונקרטית של הנפגע לתבוע את קיום הזכות המושגית בדרך של הגשת תביעה למימוש הזכות לקבלת הסעד המתאים (עניין רובאב, פסקה 22).

⁸ רע"א 6774/19 אפריזר החברה לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ נ' עיריית ראש העין (16.4.2020); ע"א 3319/94 פפר נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רעננה ואח', פ"ד נא(2) 581 (18.2.1997).

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1
2 דרך אחרת לתאר זאת היא באמצעות ההבחנה בין
3 זכות ראשונית לבין זכות שניונית. הציג זאת פרופ' ישראל
4 גלעד: "הזכות הראשונית העומדת לאדם היא חיובו המשפטי של אדם
5 אחר לעשות מעשה או להימנע מעשיית מעשה ביחסיו עם הראשון;
6 הזכות השניונית נולדת כשהזכות הראשונית מופרת, והדין מכיר
7 ביכולתו ובזכאותו של הנפגע כלפי המפר לקבלת סעד – בין אכיפת
8 הזכות הראשונית ובין פיצויים או תשלום כספי אחר. האם מושא
9 ההתייחסות הוא הזכות הראשונית או הזכות השניונית לסעד? הן הגיונם
10 של דברים והן לשון חוק ההתייחסות מעידים כי מדובר בזכות השניונית
11 לסעד" ... ודוק, עלינו לקבוע את מועד היווצרות עילת התביעה
12 לא רק על פי מכלול העובדות החיוניות המגבשות את העילה
13 בדין המהותי אלא גם בשים לב לסעד המבוקש...

14
15 אשר על כן, מועד היווצרות עילת התביעה הוא כאשר
16 התגבשו העובדות החיוניות המקימות את הזכות לסעד
17 המבוקש, דהיינו כאשר נתון בידי התובע כוח תביעה
18 המאפשר לתובע לפנות לערכאות משפטיות, לברר את
19 תביעתו ולקבל את הסעד המבוקש על ידו"⁹.

20
21 25. בחינת המסכת העובדתית במקרה דנן, כפי שהיא עולה מכתב התביעה ומן הנספחים
22 שצורפו לו, מלמדת כי אכן ביום 4.7.2012 נשלח אל תובע מכתב מאת גב' רבקה כלב,
23 מנהלת אגף אי' משאבי אנוש בנציבות שירות המדינה, לפיו מועד הפרישה שלו נקבע
24 ליום 31.7.12, וכן מלמדת כי החל מיום 5.8.2012 חדל התובע להגיע לעבודתו.

25 26. התובע, כאמור, מבקש כי נכיר במועד הוצאת אישור הגמלאות בעניינו כמועד
26 התגבשות עילת תביעתו לעניין הפרת חוזה הבכירים.

⁹ עניין אפרידר, פסקאות 28-31 לפסק-הדין.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

27. אולם, אין בידינו לקבל בקשתו של התובע. מעיון באישור הגמלאות עולה כי מדובר באישור הנוגע לפרטי היציאה לגמלאות בלבד (תקופת העבודה, הנתונים המבססים את גובה הגמלה וכד'). אולם, כאמור, עבודתו של התובע הופסקה לאלתר ביום 5.8.2012. לכן, כבר במועד זה השתכלל בידי כוח תביעה קונקרטי והתגבשה עילת תביעתו.

28. התביעה שלפנינו הוגשה ביום 3.10.2019, קרי - לאחר תום תקופת ההתיישנות. משכך, ואף שתביעת התובע הוגשה חודשיים בלבד לאחר תום תקופת ההתיישנות, הרי שבהעדר טעם מספק לשיהוי זה, ובשים לב לתכליות שבבסיס דיני ההתיישנות – אין בידינו אלא לקבל את טענת ההתיישנות שהעלתה המדינה.

29. מסקנה זו אף מתיישבת עם הדברים העולים מפסיקת בית-הדין הארצי בעניין **דולאני**¹⁰. בכל הנוגע לקציבת מועדים:

"רבות נכתב על התכליות השונות לקציבת מועדים מחד גיסא, ועל השרירות הכרוכה בכך מאידך גיסא, ובכלל זה בהקשר של בקשות להארכת מועד. הכל מסכימים כי אף שעשויה להיגרם כתוצאה מכך פגיעה בזכויות מהותיות והגם שכרוכה בכך שרירותיות מסוימת, הרי שבעולם המשפט (וגם בתחומים אחרים) אין מנוס מקביעת מועדים לעשיית פעולות שונות. כך נאמר בהקשר זה בפסיקת בית המשפט העליון, מפי המשנה לנשיא (כתוארו אז) מישאל חשין:

"לעולם ניתן להיטיב במידתיות הפגיעה בטענה כי קביעתם של קווי-גבול גורפים מרחיבה את הפגיעה בזכות יתר-על-המידה. כך, למשל, נוכל לשאול... אם נכונה המדינה ליטול על עצמה סיכוני חיים בהתרתה של נסיעה במהירות של 90 קמ"ש, מדוע לא תקבע גבול של 91 קמ"ש? 92 קמ"ש? וכן הלאה. כך לעניינים אחרים, כגון להתיישנות, לגיל בגירות ועוד. 'אלא שזה דינם של זמנים, של מידות, של מישקלות, של מרחקים ושל עוד כיוצא באלה מושגים מדידים, שבקצה קצהם גבולותיהם הם שרירותיים משהו. והדברים ידועים..."

ובעניין אחר נאמר כך:

¹⁰ עב"ל (ארצי) 33351-11-12 מוחמד דולאני נ' המוסד לביטוח לאומי (26.9.17), פסקאות 39-41.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

"אין ספק כי במישור הדיוני יש ליתן חשיבות רבה למועדים סטטוטוריים שנקבעו בסדרי הדין לצורך עשיית פעולות במסגרת ההליך השיפוטי, וחריגה ממועדים טעונה הגשת בקשה להארכת מועד תוך הצגת הטעמים לכך וקיום טעמים מיוחדים למתן ארכה. הקפדה נאותה על לוחות זמנים בהליך השיפוטי הינה כורח המציאות, שאחרת לא ניתן לנהל מערכת שיפוט סדירה ותקינה, וסופן של חריגות כגון אלה שהן עלולות לפגוע בזכויות דיוניות ואף בזכויות מטריאליות של בעלי-דין, ולעתים אף להסב נזק לציבור הרחב".

30. יוטעם, כי בעניינו, התובע טען כי לא חלף מועד התיישנות תביעתו. מכאן שאף לא העלה בפנינו טענות חלופיות המצדיקות להאריך את מועד הגשת התביעה. במצב דברים זה, העלאת טענת ההתיישנות על ידי המדינה בהזדמנות הראשונה מהווה מחסום מפני בירור התובענה לגופה.

31. למעלה מהצורך יוטעם עוד, כי ממילא לא התרשמנו כי סיכויי התביעה, הנוגעים לטענה המרכזית בדבר הפרת חוזה הבכירים, גבוהים. שכן, על פי ההלכה הפסוקה כאשר חוזה עבודה כולל **הוראה המרשה לצד לחוזה לסיימו בכל עת לפני תום תקופתו**, כפי שקיים גם בעניינו, ניתן לסיים את החוזה מבלי להפר אותו¹¹.

התביעה שעניינה שיעור הגמלה

32. כאמור, התובע הועסק באגף החשב הכללי במשרד האוצר במשך 42 שנה, תחת שני חוזי התקשרות:

- בתקופה שבין השנים 1970 ועד 1990 כעובד קבוע על-פי כתב מינוי.
- החל משנת 1990 ועד סיום עבודתו של התובע בשנת 2012 - תחת חוזה אישי.

33. ברי, כי על תקופת העסקתו הראשונה של התובע חלות ההוראות הקבועות בחוק הגמלאות ובתקנות מכוחו.

¹¹ ראו בעניין זה: דב"ע מח/3-22, **טלמיר אלקטרוניקה בע"מ** – יפה, פד"ע כ' 107, 112; דב"ע מט/3-123, **בנימין פנקס** – ישקר בע"מ, פד"ע כא 343.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

34. הצדדים חלוקים בכל הנוגע לתחולת חוק הגמלאות על תקופת העסקתו השנייה של התובע תחת חוזה הבכירים.

35. סעיף 11 לחוזה הבכירים קובע כי **על עבודתו** של התובע לא יחול חוק הגמלאות, בזו הלשון:

"על תקופת עבודתו של העובד לפי חוזה זה לא יחול חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), התש"ל-1970 (להלן – חוק הגמלאות)."

36. אולם, סעיף 12 לחוזה הבכירים מסייג את האמור בסעיף 11 וקובע כי **לעניין הזכאות לגמלאות**, תצורף תקופת שירותו של התובע על-פי חוזה הבכירים לתקופת שירותו על-פי כתב מינוי, כדלהלן:

"על אף האמור בסעיף 11 לעיל, תקופת שירותו של העובד לפי חוזה זה תצורף לתקופת שירותו על פי כתב המינוי (להלן – תקופת השירות הכוללת) לעניין הזכאות לגמלאות לו ולשאיוריו, בכפוף לתנאים הבאים:

א.

ב.

ג.

ד.

ה. למען הסר ספק – בסעיף זה "זכות לגמלאות" ו"קצבה" – כל הזכויות החלות מכח חוק הגמלאות לעובד או לשאיוריו לרבות מענק, פיצויים בגין שנים עודפות וכו' – בכפוף לאמור בחוזה זה.

..."

37. לפיכך, מכוח חוזה הבכירים, ועל אף שסעיף 11 לחוזה הבכירים קובע כי חוק הגמלאות לא יחול על עבודתו של התובע, הרי שההוראות שבסעיף 12 לחוזה שומרות על הזיקה לחוק הגמלאות בכל הנוגע לקצבתו של התובע, היא מושא המחלוקת בתובענה דנן.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

38. הנה כי כן, שותפים אנו לעמדת הנתבעים, כי בהתאם לסעיף 12(ה) לחוזה על זכותו של התובע לגמלה חלות הזכויות הקבועות בחוק הגמלאות, ובכלל זה הזכות להגיש ערעור גמלאות לפי סעיף 43 לחוק הגמלאות במועד שנקבע בתקנות הגמלאות.
39. תחולתן של הוראות אלה אף הובהרה לתובע באישור הגמלאות אשר קיבל לידיו כבר בחודש דצמבר 2012¹². שם צוין באופן מפורש כי לתובע יש זכות לערער על ההחלטה לעניין גמלתו לבית-דין אזורי לעבודה תוך 60 ימים מיום שהתקבלה על-ידו.
40. משברור כי חוק הגמלאות חל על קצבתו של התובע; בהינתן כי הסמכות לקבוע אותה נתונה לממונה על הגמלאות ו/או לנציב שירות המדינה (שבעניין זה נקבע בסעיף 101 לחוק הגמלאות כי על החלטת שניהם יחולו הוראות סעיף 43 לחוק הגמלאות); הממונה על הגמלאות הוא מי שקבע אותה בפועל; באישור הגמלאות הופנה התובע לזכותו להגיש ערעור על ההחלטה תוך 60 ימים, הרי שאין מקום לדון בהשגותיו של התובע כעת, ותביעתו בעניין זה דינה, אפוא, סילוק על הסף כמבוקש.
41. בטרם חתימת פרק זה נעיר כדלקמן:
- ראשית, יצוין, כי נתנו דעתנו להחלטת בית-הדין האזורי בחיפה, אשר התובע הציג לפנינו, במסגרתה נדחתה טענה דומה להתיישנות¹³. אולם, החלטה זו אינה מחייבת בית-דין זה, ואנו סבורים כי ניתן להגיע למסקנה שונה, כפי שפורט לעיל.
42. שנית, נבהיר, אשר לטענת הנתבעים לפיה אין בסמכותו של בית-הדין להאריך מועד אשר נקבע בחיקוק – כי הלכה זו שונתה במסגרת הדיון בעניין **דולאני**. שם פסק בית-הדין הארצי לעבודה כי תקנה 125 לתקנות בית-הדין לעבודה (סדרי דין), תשנ"ב-1991 (להלן: "**תקנות בית הדין**"), מסמיכה את בתי-הדין לעבודה להאריך מועדים הקבועים בחיקוק, לפחות בכל הנוגע להגשת ערעור על החלטות של ועדות ערר למיניהן והחלטות של גופים אחרים, גם אם לצד המועד הקבוע בחיקוק להגשת הערעור לא נקבעה הוראה הנוגעת להארכת המועד, ובתנאי שאותו חיקוק לא מכיל הוראה, במפורש או במשתמע, השוללת את הארכת המועד.
- לעניין זה צוין כדלקמן¹⁴:

¹² פסקה 38 לכתב התביעה.

¹³ ע"א (חי') 319-07 גרימברג סימון נ' עיריית קרית ביאליק (8.6.2010).

¹⁴ עניין דולאני, פסקה 40.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1 "בפסיקה ניכרת מגמה כללית של הגמשת המדיניות הנוגעת
2 להארכת מועדים, וזאת כחלק ממדיניות השואפת לבירור
3 זכויותיהם המהותיות של בעלי הדין לגופן, ומתוך ראיית
4 סדרי הדין ככלים שנועדו לשרת את המטרה העיקרית שהיא
5 בירור המחלוקות שבין הצדדים והכרעה בהן. במסגרת זו חל
6 ריכוך מסוים בבחינת ה"טעמים המיוחדים" המצדיקים את
7 הארכת המועד. וכך, למשל, באים הדברים לידי ביטוי
8 בפסיקת בית המשפט העליון:

9
10 "אין רשימה סגורה של נסיבות המהוות 'טעם מיוחד'.
11 ההלכה אשר היתה מקובלת בעבר בפסיקה היא, כי קיומן
12 של נסיבות חיצוניות שגרמו לאיחור, ואשר אינן בשליטת
13 בעל הדין, הריהן 'טעם מיוחד'. לעומת זאת, כאשר טעמי
14 האיחור נעוצים בבעל הדין עצמו או בבא-כוחו, אין צידוק
15 להאריך את המועד שהוחמץ... הוא הדין מקום בו נגרם
16 האיחור עקב טעות או תקלה משרדית. בהקשר זה נפסק כי
17 אמנם אין חסינות מפני טעות אנוש, אך לטעות זו יש מחיר
18 אשר מבין שני בעלי הדין על הצד הטועה לשאת בו...
19 עם זאת, לאור ההכרה הגוברת בחשיבותה החוקתית של
20 זכות הגישה לערכאות, ומשום שנעילת שערי בית
21 המשפט לפני בעל דין אינה דבר של מה בכך, רוככה במשך
22 השנים הדרישה בפסיקה לקיומו של אותו 'טעם מיוחד'.
23 נקבע כי ככל שמדובר בטעות אנוש שאין מקורה
24 ברשלנות, הזנחה או זלזול בבית המשפט, יהיה מקום
25 בנסיבות המתאימות להכיר בטעות שבדין כ'טעם מיוחד'
26 המצדיק הארכת המועד... לעניין זה יש גם להתחשב
27 בסיכויי של ההליך לגביו מתבקשת הארכת המועד... מן
28 הדברים עולה כי על בית המשפט לאזן בין מספר שיקולים
29 בבואו להכריע בבקשה מעין זו. בין השיקולים הללו ניתן
30 למנות את עקרון סופיות הדיון ויעילותו, התנהגותם של
31 הצדדים ותום-לבם, נסיבותיו של האיחור, מידתו
32 והשלכתו על אינטרס ההסתמכות של הצד האחר, מהות
33 הסוגייה וחשיבותה הציבורית, וסיכויי של ההליך..."

34
35 43. אולם, במקרה שלפנינו, התובע לא פנה לבית-הדין בבקשה להארכת מועד, לא לצד
36 הגשת התביעה, ולא לצד הגשת תגובתו לבקשה לסילוק על הסף, שכן לדידו, כאמור,

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

- 1 חוק הגמלאות לא חל בעניינו. כך, התובע לא הבהיר מדוע המתין פרק זמן ממושך,
2 בן כ-7 שנים, מיום שקיבל את אישור הגמלאות לידי וועד הגשת התביעה דנן. זאת,
3 בשים לב לכך שלתובע הובהר באישור הגמלאות מהו מועד הגשת הערעור על
4 ההחלטה לעניין גמלתו. נוסף על כך; אף שהתובע טען לפנינו כי פנה לאורך השנים
5 לגורמים שונים בנציבות שירות המדינה על-מנת להשיג על הקביעה לעניין שיעור
6 גמלתו, תוך ניסיון להגיע להסכמה מחוץ לכתלי בית-הדין, הרי שהתובע לא הציג
7 לפנינו אסמכתאות למכלול הפניות האמורות, לא הבהיר את מועדן, ובפרט לא ציין
8 מתי פנה לנציבות שירות המדינה לראשונה בעניין זה.
- 9 44. שלישית, כאמור, התובע טען לפנינו כי התביעה לעניין הפרשי גמלה היא מתחדשת
10 מיד חודש בחודשו ועל כן לא חלה עליה התיישנות. אולם, אין בידינו לקבל טענה זו.
11 בפסה"ד בעניין **פיורסט**¹⁵ חזר בית-הדין הארצי על ההלכה שנקבעה, בין היתר,
12 בעניין **מנדלבאום**¹⁶, לפיה אמנם עילת התביעה לתשלום קצבה מתחדשת מדי חודש,
13 אך על ההחלטה בדבר עצם הזכאות לקצבה ושיעורה, ניתן לערער רק בתוך תקופת
14 ההתיישנות. לעניין זה ציין בית-המשפט העליון אשר דן בעניין **פיורסט**¹⁷, כי אמנם
15 ההבחנה העקרונית שבוצעה בעניין **מנדלבאום** בין מועד ההתיישנות של החלטה
16 בדבר עצם הזכאות לקצבה ושיעורה, לבין מועד ההתיישנות בתביעה לתשלום קצבה
17 (ככל שזו לא שולמה), נכונה היא. אולם, לצד זאת צוין, כי פסק-הדין בעניין
18 **מנדלבאום** עסק בסעיף ייחודי הקבוע בחוק הגמלאות, אשר להסדרים הקבועים בו
19 אין אח ורע בתקנוני קרנות הפנסיה, ולכן לא ניתן להקיש מהם לעניין **פיורסט**.
- 20 45. הנה כי כן, מפסיקת בית המשפט העליון עולים שניים:
- 21 - ראשית, לא ניתן לערער על החלטה בדבר שיעור הקצבה בחלוף המועד.
22 - שנית, ההסדרים הקבועים בחוק הגמלאות הם הסדרים ייחודיים. לפיכך, כפי
23 שאין להקיש מהסדרים אלה לעניין ההסדרים הקבועים בתקנוני קרנות
24 הפנסיה, כך אין להחיל את המגמות שנקבעו בפסיקה לעניין תקנוני קרנות
25 הפנסיה על תביעות אשר במוקדן ניצב חוק הגמלאות.

¹⁵ ע"ע 600026/97 מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ נ' מרק פיורסט (22.10.2003).

¹⁶ דב"ע תשי"ח/3-146 מנדלבאום נ' עירית ראשון לציון (3.12.1990).

¹⁷ בג"צ 3514/07 מבטחים נ' פיורסט (13.5.2012).

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

46. בשים לב לאמור, קבלת טענת התובע כי מדובר בתביעה מתחדשת תרוקן מתוכן את ההוראות הקבועות בחוק הגמלאות ובתקנות מכוחו לעניין מועד הערעור על החלטת הממונה על הגמלאות.

47. הדברים מקבלים משנה תוקף אף נוכח קביעות בית-הדין הארצי בעניין **בן ציון פרחי**¹⁸, אליהן אף הפנה בית-המשפט העליון בפסק-דינו בעניין **פיורסט**, כדלקמן:

"זכויותיו של עובד לפנסיה מתגבשות עם פרישתו. במועד זה או בסמוך אליו, נקבעים המרכיבים הרלבנטיים לפרישה (שיטת הפנסיה, תקופת השרות, משכורת קובעת וכו').

השגות על פרטי מרכיבים אלה ניתן להעלות סמוך לאחר

הפרישה לפי ההוראות הנוגעות לעניין בכל שיטה".

(ההדגשה אינה במקור – כ.א.ק)

48. בנקודה זו יוער, כי נתנו דעתנו לפסיקת בית-הדין האזורי לעבודה בתל אביב בעניין **בן דוד**¹⁹, אשר הוצג על-ידי התובע. אולם, אין להסיק ממנה לעניינו. זאת הן בשים לב לכך שאין מדובר בערכאה שהחלטותיה מחייבות את בית-הדין; והן בשים לב לכך שבאותו מקרה נטען כי תביעת התובע לא התיישנה לאור הקבוע בסעיף 8 לחוק ההתיישנות בדבר התיישנות שאינה מדעת. טענה אשר לא נטענה במקרה שלפנינו.

מספר הערות בטרם חתימת פסק-הדין

49. ראשית, יצוין, כי נוכח הכרעתנו כמפורט לעיל, הן ביחס לטענות התובע בדבר הפרת חוזה הבכירים, והן ביחס לטענותיו לעניין שיעור גמלתו, לא מצאנו טעם להוסיף ולהידרש לטענת השיהוי שהועלתה על-ידי הנתבעים.

50. שנית, יוטעם, כי הבקשה שלפנינו לסילוק על הסף לא כללה התייחסות לתביעת התובע לפיצוי כספי נוכח התנהלות הנתבעים ביחס לפניותיו החוזרות של התובע לעניין שיעור גמלתו הפנסיונית. לפיכך, על אף מסקנותינו לעיל, רכיב תביעה זו בעינו עומד.

אולם, התובע לא פירט בתביעתו את את הרקע העובדתי הרלוונטי לפיצוי הכספי המבוקש, לא הציג את כלל האסמכתאות הנוגעות לעניין, ואף לא כימת את תביעתו

¹⁸ ע"ע (ארצי) 109-09 בן ציון פרחי נ' "בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (11.7.2010).

¹⁹ סעש (ת"א) 38544-10-12 ראובן בן דוד נ' מנהלת הגמלאות, משרד האוצר (28.8.2014).

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1 ביחס לרכיב תביעה זה לבדו. זאת ועוד; כפי שהובהר לעיל, ההליך הרלוונטי להשגה
2 על שיעור גמלתו הפנסיונית של התובע היה בהגשת ערעור, במועד, לבית-הדין
3 לעבודה.

4 לפיכך, ככל שיעמוד התובע על תביעתו לעניין זה, עליו להגיש לבית-הדין כתב תביעה
5 חדש מנומק ובצירוף אסמכתאות.

6 51. שלישית, בשים לב לכך שפסק-הדין לעיל התבסס על העובדות שנזכרו בכתב
7 התביעה בלבד (ולא על טענות עובדתיות אשר נטענו על-ידי הנתבעים במסגרת
8 הבקשה לסילוק על הסף ובמסגרת תגובת הנתבעים לתשובת התובע לבקשה), הרי
9 שהתייטר הצורך לדון בבקשת התובע מיום 25.2.2020 להוצאת נספח ולמחיקת
10 חלק מתגובת הנתבעים.

סוף דבר

11
12
13 52. נוכח הטעמים המפורטים לעיל, הבקשה לדחיית התובענה על הסף בכל הנוגע לסעד
14 שהתבקש בגין הטענה להפרת חוזה הבכירים ולסעד שהתבקש לעניין שיעור הגמלה
15 הפנסיונית - מתקבלת.

16 53. כאמור, ככל שהתובע עומד על טענותיו לפיצוי כספי נוכח התנהלות הנתבעים
17 בטיפול בפניותיו לעניין שיעור גמלתו, יגיש תביעה חדשה, מנומקת ובצירוף
18 אסמכתאות.

19 54. כיוון שהתובע גמלאי, אין אנו רואים לחייבו בהוצאות הנתבעים.

20 55. זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 ימים מיום שיומצא פסק-הדין
21 לצדדים.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

סע"ש 6928-10-19

1

2

3

ניתן היום, ח' סיוון תש"פ, (31 מאי 2020), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

4

מר יוסף בננישתי
נציג ציבור (מעסיקים)

כאמל אבו
קאעוד,
סגן נשיא

מר יעקב מלול
נציג ציבור (עובדים)

5

